

Bevaringsværdig? Kulturarven er en værdifuld ressource

Kommunerne skal følge op med en prioritering, afgrænsning og udpegning af de bevaringsværdige miljøer, så de får en reel beskyttelse. Det første og vigtige skridt er indskrivning i kommuneplanen, men målet bør også være at få de betydningsfulde miljøer beskyttet i en bevarende lokalplan, så alle ejere, købere og investorer ved, hvad de har at forholde sig til.

Af formand for Det Særlige Bygningssyn Jens Toftgaard, Odense Bys Museer og medlemmerne Ulla Kjær, Nationalmuseet, Mette Slyngborg, Sydvestjyske Museer samt Frank Allan Rasmussen, Industrimuseet Frederiks Værk

Kulturarven fortæller vores fælles historie og rummer et stort potentiale for lokal udvikling. Områder med mange bevaringsværdige bygninger har en identitet og en historisk dybde, der gør dem attraktive at besøge og bebo. Bygningskulturarven kan også tjene som inspiration til, hvordan vi kan bygge med bedre sans for kvalitet og langtidsholdbarhed.

Hvordan de værdifulde bygninger og områder kan værnes og udvikles, bør derfor være et centralt spørgsmål i den kommunale planlægning. Systematiske gennemgange af kommunens bygningskulturarv og kulturmiljøer er det bedste redskab til at skabe det nødvendige vidensgrundlag. Her kan kommunerne med fordel inddrage de lokale kulturhistoriske museer, der besidder en indgående viden om områdets særlige historiske udvikling og karaktertræk. Museernes lokalkendskab kan styrke formuleringen af de bærende fortællinger om hvert kulturmiljø, der gør udpegningen letforståelig for borgere og politikere.

Mange kommuner har heldigvis allerede foretaget screeninger. Andre steder er vidensgrundlaget og udpegningen desværre ufuldstændig. I mange af de tidligere landkommuner er der aldrig foretaget en SAVE-gennemgang og udpegning af bevaringsværdige bygninger. Det efterlader store områders kulturarv i en udsat position.

Med EU-lovgivning på vej med skrappe energikrav til ældre huse, der ikke er udpeget som bevaringsværdige, er der en stor risiko for, at mange bindingsværkshuse og andre værdifulde bygninger bliver nedrevet eller ombygget til ukendelighed i løbet af en kort årrække.

I byerne er der udpeget bevaringsværdige bygninger på baggrund af SAVE-undersøgelser. De er imidlertid foretaget for mere end 30 år siden og omfattede som regel kun bygninger opført før 1940. Der er væsentlige værdier i efterkrigstidens byggeri, der rummer centrale historier om velfærdssamfundets fødsel og forskellige bud på den gode by. Det er derfor også påtrængende at genbesøge udpegningerne med et blik for, at bygninger opført efter 1940 også hører til vores fælles kulturarv. Det Særlige Bygningssyn er derfor ved at lancere en ny strategi med fokus på fredning af bygninger efter 1945, som forhåbentligt kan være med til at udvide forståelsen for den nyere del af kulturarven.

Det allermest væsentlige for kommunerne er at følge op med en prioritering, afgrænsning og udpegning af de bevaringsværdige miljøer, så de får en reel beskyttelse. Det første og vigtige skridt er indskrivning i kommuneplanen, men målet bør også være at få de betydningsfulde miljøer beskyttet i en bevarende lokalplan, så alle ejere, købere og investorer ved, hvad de har at forholde sig til.

Ulla Kjær

Mette Slyngborg

Frank Allan Rasmussen

Jens Toftgaard